

Hebedová, Petra

Jména

In: Hebedová, Petra. *Stručná gramatika estonštiny*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, pp. 17-53

ISBN 978-80-210-6430-0; ISBN 978-80-210-6433-1 (online : Mobipocket)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/128780>

Access Date: 16. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Jména

Jmenné kategorie

Jména lze skloňovat ve dvou číslech a čtrnácti pádech.

(Uvedeny jsou latinské názvy v české podobě a paralelně estonské názvy.)

	singulár ainsus	plurál mitmus
nominativ nimetav	tükk	tüki-d
genitiv omastav	tüki	tükki-de
partitiv osastav	tükki	tükke
illativ sisseütlev	tükki	tükki-de-sse
inessiv seesütlev	tüki-s	tükki-de-s
elativ seestütlev	tüki-st	tükki-de-st
allativ alaleütlev	tüki-le	tükki-de-le
adessiv alalütlev	tüki-l	tükki-de-l
ablativ alaltütlev	tüki-lt	tükki-de-lt
translativ saav	tüki-ks	tükki-de-ks
terminativ rajav	tüki-ni	tükki-de-ni
essiv olev	tüki-na	tükki-de-na
abessiv ilmaütlev	tüki-ta	tükki-de-ta
komitativ kaasütlev	tüki-ga	tükki-de-ga

Šipky naznačují, které kategorie užívají stejné kmeny: od GEN sg. vyjdeme při tvoření tvarů jednotného čísla od inessivu po komitativ a při tvoření nominativu pl., přičemž příslušnou koncovku připojíme ke genitivnímu kmeni (stejně tak i v případě illativu sg., pokud jej tvoříme pomocí koncovky *-sse*, v tabulce je uveden tzv. krátký illativ bez koncovky). Podobně použijeme tvar GEN. pl pro tvoření plurálových tvarů od inessivu po komitativ. Tvar GEN pl. můžeme až na výjimky odvodit z tvaru PART sg. podle následujícího pravidla: Jestliže partitiv sg. nemá koncovku nebo má koncovku *-d*, pak má genitiv pl. koncovku *-de*, jestliže partitiv sg. má koncovku *-t*, pak má genitiv pl. koncovku *-te*.

Konkrétní podoba kmene závisí na deklinačním typu (viz kapitola 3.3 Skloňovací vzory).

O tvoření illativu sg. a partitivu pl. podrobněji dále.

Koncovky čísla a pádů

Singulár nemá koncovku, plurál odlišíme pomocí koncovky *-de* nebo *-te*, která předchází koncovce pádu. V nominativu pl., genitivu pl. a partitivu pl. koncovka i podoba celého tvaru vyjadřují pád i číslo zároveň. Při označení $-\emptyset$ je kategorie pádu/čísla signalizována kmenovou obměnou, někdy není signalizována vůbec – tvary nominativu sg., genitivu sg. a partitivu sg. mohou být i navzájem shodné (např. *isa : isa : isa*).

	singulár ainsus	plurál mitmus
nominativ nimetav	$-\emptyset$	-d
genitiv omastav	$-\emptyset$	-de / -te
partitiv osastav	$-\emptyset$ / -t / -d	$-\emptyset$ / -id / -sid
illativ sisseütlev	-sse, $-\emptyset$	-sse
inessiv seesütlev	-s	-s
elativ seestütlev	-st	-st
allativ alaleütlev	-le	-le
adessiv alalütlev	-l	-l
ablativ alaltütlev	-lt	-de- / -te- + -lt
translativ saav	-ks	-ks
terminativ rajav	-ni	-ni
essiv olev	-na	-na
abessiv ilmaütlev	-ta	-ta
komitativ kaasaütlev	-ga	-ga

Příklady užití pádů

Gramatické pády: nominativ, genitiv, partitiv

Nominativ

může ve větě vystupovat jako:

- 1) subjekt věty

Buss tuleb kohe. Autobus přijede hned.

Mari kirjutab kirja. Mari píše dopis.

Piim on külmkapis. Mléko je v ledniče.

- 2) za určitých podmínek celkový (totální) objekt (pokud např. věta nemá myslitelný subjekt)

Prügi visatakse ära. Smetí se vyhodí.

Pane müts pähe. Vezmi si čepici.

- 3) predikativ (větný člen, který blíže specifikuje subjekt nebo udává nějakou jeho vlastnost)

Ilm on ilus. Počasí je krásné.

Minu õde on arst. Moje sestra je lékařka.

Meie oleme eestlased. My jsme Estonci.

Také se používá pro oslovení, např. *Tiit, tule siia!* Tiite, pojd' sem!

Genitiv

může ve větě vystupovat jako:

- 1) přívlastek, rozvití následujícího jména (může jít o vlastnický vztah)

Indreku õde Indrekova sestra

minu raamat moje kniha

Eesti pealinn hlavní město Estonska

ema mure matčina starost

Euroopa ajalugu dějiny Evropy

- 2) za určitých okolností totální objekt (typicky, pokud věta má nebo může mít subjekt v nominativu)

Panin mütsi pähe. Vzal/a jsem si čepici.

Indrek ostis hea raamatu. Indrek koupil dobrou knihu.

- 3) subjekt infinitivních slovesných tvarů

minu isa kirjutatud kiri dopis napsaný mým otcem

see pole meie otsustada není na nás věc rozhodnout

- 4) často jako doplnění postpozic nebo prepozic

mere ääres u moře

linna kohal nad městem

tema järgi podle něj/ní

(viz kapitola o postpozicích a prepozicích)

Partitiv

může ve větě vystupovat:

- 1) jako tzv. partitivní objekt (v opozici k totálnímu objektu)

Mari luges raamatut. Mari četla knihu.

Kas sa mäletad mind? Pamatuješ si mě?

Ostsin õunu. Koupil/a jsem jablka.

Ära pane mütsi pähe! Neber si čepici!

- 2) jako tzv. partitivní subjekt (v existenciální větě, která vyjadřuje, že se něco někde nachází)

Põrandal vedeles prahti. Na podlaze se válelo smetí.

Tänaval on inimesi. Na ulici jsou lidé.

- 3) po číslovkách větších než jedna a dalších určeních množství

kaks aastat dva roky

kakskümmend tudengit dvacet studentů

palju aastaid mnoho let

hulk inimesi shluk lidí

Pády objektu

Z výše uvedeného vyplývá, že objekt může být v nominativu, genitivu nebo partitivu. Pro výběr správného pádu je nejprve třeba rozlišit, zda jde o partitivní nebo totální objekt. Partitivní objekt se vždy realizuje partitivem, zatímco totální objekt nominativem nebo genitivem.

partitivní objekt	totální objekt
PARTITIV sg. i pl.	NOMINATIV sg. i pl. GENITIV sg.

Partitivní objekt

Partitivní objekt se používá, pokud nelze říct, že objekt byl zasažen slovesným dějem celý. Tak je tomu např. ve větách, jejichž **děj může ještě pokračovat**:

Mari luges raamatut PART SG. Mari četla knihu. (Kniha nemusela být dočtena.)

Podobně je tomu **při opakovaném ději**:

Hommikuti loeb ta ajalehti PART PL. Ráno čítává noviny. (Jednotlivé konkrétní noviny mohou být dočteny, ale čtenář je zásobován stále novými, takže situace nekončí.)

Partitivní objekt je vždy **v záporných větách**, kde objekt také nemohl být jako celek zasažen slovesným dějem (pravděpodobně nebyl vůbec zasažen):

Eile ei ostnud ta ajalehte PART SG. Včera si nekoupil/a noviny.

Ära osta ajalehte PART SG! Nekupuj noviny!

Slovesným dějem nemohou být jako celek zasaženy také objekty, které vyjadřují **neurčité množství**, jsou např. látkové povahy a množství látky není ve větě blíže určeno, nebo odkazují na množinu:

Ostsin õunu PART PL. Koupila jsem jablka. (Pro množinu, jejíž velikost není blíže specifikována, se používá partitiv plurálu.)

Joo vett PART SG. Napij se vody. (Pro látku, jejíž množství není určeno, se používá partitiv singuláru.)

Võta veel jäätist PART SG. Vem si ještě zmrzlinu.

Totální objekt

Pokud nemáme ani jeden z výše uvedených důvodů pro užití partitivního objektu, použijeme totální objekt:

*Homme ostan **ajalehe**_{GEN SG}.* Zítřa si koupím noviny. (Věta je kladná, děj lze považovat za dokonavý a objekt je určitelný co do množství, ohraničitelný.)

*Ostan **kaks**_{NOM SG} **pudelit vett**.* Koupím dvě láhve vody. (Množství je specifikováno.)

*Jätsin **rahakoti**_{GEN SG} **koju**.* Nechal/a jsem peněženku doma.

U totálního objektu se musíme rozhodnout, jakou konkrétní formu bude mít (NOM sg., GEN sg., NOM pl.)

V **singuláru** může být totální objekt v **nominativu** nebo **genitivu**, v **plurálu** je totální objekt vždy v **nominativu**.

Pro totální objekt uijeme **genitiv**, pokud je ve větě i nominativní subjekt:

*Indrek tegi **ettepaneku**_{GEN SG}.* Indrek představil návrh. (*Indrek_{NOM}* je subjekt)

Nominativ použijeme, pokud věta logický subjekt nemá (např. je sloveso v impersonálu nebo imperativu):

***Ettepanek**_{NOM SG} **kiideti heaks**.* Návrh byl schválen.

*Pane **müts**_{NOM SG} **pähe!*** Nasaď si čepici!

Totální objekt v plurálu je vždy v **nominativu** (ať už ve větě je nebo není subjekt v nominativu):

*Jätsin **võtmed**_{NOM PL} **koju**.* Nechal/a jsem klíče doma. (nevyjádřené *mina* „já“ je subjekt)

*Osta **ajalehed**_{NOM PL}!* Kup noviny!

***Ettepanekud**_{NOM PL} **kiideti heaks**.* Návrhy byly schváleny.

Nominativ sg. se pro objekt používá také se základními číslovkami většími než 1:

*Osta **kaks**_{NOM} **kilo õunu!*** Kup dvě kila jablek!

*Ostsin **kolm**_{NOM} **kilo**.* Koupil/a jsem tři kila.

Číslovka jedna (*üks*) se naopak chová jako obvyklá jména v singuláru, tj. ve funkci totálního objektu může být v genitivu nebo nominativu:

*Ostsin **ühe**_{GEN} **kilo maasikaid**.* Koupil/a jsem jedno kilo jahod.

*Osta **üks**_{NOM} **kilo maasikaid!*** Kup jedno kilo jahod.

(I číslovky mohou být partitivním objektem: *Ma ei ostnud **kahte**_{PART SG} **pakki piima**.* Nekoupil/a jsem dvě krabice mléka.)

Existují slovesa, u nichž je použití totálního pádu téměř vyloučené nebo jen okrajové. Tato slovesa vyjadřují city, pocity a jiné děje, které vyjadřují nějaký probíhající proces, např. *armastama* „milovat“, *imetlema* „obdivovat“, *kiitma* „chválit“, *kuulama* „poslouchat“, *mängima* „hrát“, *nautima* „užívat si“, *ootama* „čekat“, *otsima* „hledat“, *taipama* „chápat“, *taotlema* „ucházet se“, *teadma* „vědět“, *uurima* „zkoumat“, *vaatama* „dívat se“, *vihkama* „nenávidět“, *vältima* „vyhýbat se“. Tato slovesa tedy obvykle mívají objekt v partitivu, např. *tean seda* „vím to“, *vaatame jalgpalli* „díváme se na fotbal“.

Podobně jako objekt se chovají některá určení míry, která nejsou ve větě objektem ale příslovečným určením:

Ootasin teda kaks_{NOM} tundi. Čekala jsem na něj/ni dvě hodiny.

Ma ei oleks oodanud tundigi_{PART} Já bych nečekal/a ani hodinu.

Suusatasin viis_{NOM} kilomeetrit. Ujel/a jsem na lyžích pět kilometrů.

Lokální pády

	směrové (směrem k, do, na)	statické	odlukové (směrem z, od)
Vnitřní	illativ -sse/ -Ø	inessiv -s	elativ -st
Vnější	allativ -le	adessiv -l	allativ -lt

U lokálních pádů se obvykle za primární považuje vyjádření lokality, ale mají i další funkce. Role má mezi sebou šest lokálních pádů rozděleno tak, jak naznačuje výše uvedená tabulka. Vnitřní lokalita obvykle znamená nacházení se v prostoru vymezeném daným jménem, v jeho rámci (např. v místnosti, ve váze, ve městě), zcela nebo i jen částečně (srov. tužka je v zásuvce a květina je ve váze). Také může odkazovat na těsný kontakt, kdy oddálení z dané lokality je nepravděpodobné (např. nápis vyškrábaný na stěně). Vnější lokalita odkazuje spíše na nacházení se vně daného objektu (na stole, na ledničce) nebo odkazuje na volnější kontakt (obraz je na stěně).

Vnitřní a vnější lokalita může být u daného slova konstruována v estonštině jinak, než by český mluvčí předpokládal, např. slovo „zahraničí“ *välismaa* je složeno s pomocí slova *maa* „země“, je tedy konstruováno spíš jako plocha než jako prostor schopný pojmut objekt, proto se použije s vnějšími lokálními pády, např. *välismaale* „do zahraničí“.

Jak pro vnitřní, tak pro vnější lokalitu jsou vždy k dispozici statický pád (pro nacházení se v lokalitě bez pohybu, beze změny) a dva směrové (směrem tam a směrem od).

Může jít o velmi konkrétní místní lokalitu, ale také o časovou nebo v jiném smyslu abstraktní lokalitu. Způsoby přenesení významu nelze vždy odhadnout a je třeba si na ně zvyknout. V některých případech je užití ustálené, např. s názvy měsíců se používají vnitřní lokální pády (*veebruaris* „v únoru“), s názvy dnů vnější (*teisipäeval* „v úterý“). Navíc mohou mít lokální pády i další využití.

Illativ

je vnitřní lokální pád vyjadřující směr (do, k):

Sõidame linna. Jedeme **do** města.

Unustasin võtmed koju. Zapomněl/a jsem klíče **doma**. (klíče zůstaly doma, v estonštině je situace konstruována jako směrová)

Mees vajus mõttese. Muž upadl **do** zamyšlení.

Indrek on armunud Marisse. Indrek je zamilovaný **do** Mari.

Tõlgime selle eesti keelde. Přeložíme to **do** estonštiny.

S illativem se pojí např. také slovesa *puutuma* „dotýkat se, týkat se“ (*nendessee see ei puutu* „to se jich netýká“), *nakatuma* „nakazit se, chytit nemoc“ (*nakatuma grippi* „nakazit se chřipkou“), *suhutama* „vztahovat se“ (*uuendussee skeptiliselt suhutama* „skepticky se stavět k inovaci“), *uskuma* „věřit“ (*uskuma tulevikku* „věřit v budoucnost“).

Allativ

je vnější lokální pád vyjadřující směr (k, do):

Sõidame välismaale. Jedeme **do** zahraničí.

Järgnege mulle. Pojdte **za** mnou.

Allativ může označovat také adresáta:

Ütle mulle. Řekni **mi**.

Mari saatis emale kirja. Mari poslala **matce** dopis.

V případě člověka vyjadřuje allativ také pocit:

Mulle meeldib roheline värv. Líbí se **mi** zelená.

Mihkel on Indrekule kade. Mihkel závidí **Indrekovi**.

S allativem se používají např. slovesa *meenuma* „vzpomenout si“ (*mulle meenus isa* „vzpomněl jsem si na otce / připomněl se mi otec“) nebo *alla kirjutama* „podepsat se“ (*alla kirjutama lepingule* „podepsat dohodu“).

Inessiv

je vnitřní lokální pád vyjadřující nacházení se v místě, v čase, v situaci:

Elame linnas. Bydlíme **ve městě**.

Olen sündinud märtsis. Narodil/a jsem se **v březnu**.

Mihkel on depressioonis. Mihkel je **v depresi**.

Dále lze užít inessiv např. v těchto spojeních:

Kahtlen selles. Pochybuji o tom.

Olen selles veendunud. Jsem o tom přesvědčen/a.

Adessiv

je vnější lokální pád vyjadřující nacházení se na místě, v čase, v situaci:

Nad elavad välismaal. Žijí **v zahraničí**.

Neljapäeval tuleb ta külla. **Ve čtvrtek** přijde na návštěvu.

V posesivní větě vyjadřuje adessiv vlastnictví nebo náležení k někomu/něčemu:

Nendel on kaks last. Mají dvě děti.

Meil ei ole autot. Nemáme auto.

Tal on ilus nägu. Má krásnou tvář.

Adessivem lze také vyjádřit, kdo nebo co bylo zasaženo dějem, v češtině takovému užití odpovídá dativ:

Ema pesi lastel jalgu. Matka (u)myla dětem nohy.

See on tal lubatud. Má to dovoleno. (Je mu/jí to dovoleno)

Nad sõid mul leiva ära. Snědli mi chleba.

Dále lze adessiv užít také např. takto:

faktidel põhinev zakládající se na faktech

Elativ

je vnitřní lokální pád vyjadřující směr (z, od):

Tulen koolist kell kolm. Přijdu **ze školy** ve tři.

Pood on lahti kella seitsmest. Obchod má otevřeno **od sedmi**.

Elativ se používá také ve větách vyjadřujících změnu, posun z jednoho stavu do jiného:

toibuma minestusest vzpamatovat se **z mdloby**

temast tuleb õpetaja bude **z něj/ní** učitel/ka

Může vyjadřovat také přerušení, konec situace:

Ta jäi rahast ilma. Zůstal/a bez peněz.

Ta loobus sellest ideest. Vzdal se té myšlenky.

Elativ lze použít pro vyjádření původu, materiálu, důvodu:

puust mänguasi hračka **ze dřeva** / dřevěná hračka

šokolaad Eestist čokoláda **z Estonska**

murest murtud žalem (z žalu) zlomený

Elativ se používá také ve srovnání:

minust noorem mladší než já (ode mne mladší)

Může odkazovat na příslušnost k určité množině:

üliõpilasest poeg chlapec, který je studentem

kolm nendest raamatutest tři z těchto knih

tal on itaallases mees její muž je Ital

Elativem lze vyjádřit také téma, námět:

Räägi mulle sellest asjast veidi rohkem. Řekni mi o té záležitosti trochu víc.

Sellest ma ei saa aru. Tomu nerozumím.

S elativem lze použít slovesa *olenema*, *sõltuma* „záležet na“ (*oleneb/sõltub ilmast* „záleží na počasí“), *unistama* „snít“ (*unistama armastusest* „snít o lásce“), *vaikima* „mlčet“ (*vaikima minevikust* „mlčet o minulosti“), *väsima* „unavit se“ (*tööst väsima* „unavit se prací“), *osa võtma* „účastnit se“ (*seminarist osa võtma* „účastnit se semináře“).

Ablativ

je vnější lokální pád vyjadřující směr (od):

Nad saabuvad välismaalt homme. Přijedou ze zahraničí zítra.

Používá se také na označení zdroje nebo původu (spíše životného):

Kuulsin seda naabrilt. Slyšel/a jsem to od souseda.

Laenasin Marilt raamatu. Půjčil/a jsem si od Mari knihu.

Další pády

Z dalších pádů se hojně používá translativ a komitativ, zbylé pády (terminativ, essiv, abessiv) se vyskytují méně často.

Translativ

vyjadřuje stav, do něhož se něco dostalo/dostává/dostane:

Mihkel jäi haigeks. Mihkel onemocněl.

Ta muutus kurvaks. Zesmutněl/a.

Vyjadřuje také účel:

Vajame õhku hingamiseks. K dýchání potřebujeme vzduch.

See vesi on joomiseks. Ta voda je k pití.

Používá se také k označení termínu, časové hranice nebo určení „na jakou dobu“:

Teeme selle homseks ära. Doděláme/dokončíme to do zítřka.

Koosolek määrati reedeks. Schůze byla určena na pátek.

Jääme välismaale kaheks nädalaks. Zůstaneme v zahraničí dva týdny.

Translativ se používá také se slovesy *osutama* „ukázat se (nějakým)“ (*oletus osutus õigeks* „předpoklad se ukázal správným“) nebo *valmistuma* „připravovat se“ (*valmistuma eksamiks* „připravovat se na zkoušku“).

Terminativ

vyjadřuje hranici, okraj:

Põld ulatus metsani. Pole dosahovalo k lesu.

Pood on lahti kella seitsmeni. Obchod je otevřený do sedmi.

Temperatuur langes kolme kraadini. Teplota klesla ke třem stupňům.

Essiv

vyjadřuje stav nebo roli:

Ta on siin õpetajana. Je tu učitelem.

Ta lamas haigena voodis. Ležel/a nemocný/á v posteli.

Essiv lze použít se slovesy *töötama* „pracovat (jako)“ (*töötab arstina* „pracuje jako lékař“), *näima* „vypadat“ (*ta näib vanemana* „vypadá starší“), *tunduma* „zdát se“ (*ruum tundus suuremana* „prostor se zdál větší“).

Abessiv

vyjadřuje nedostatek, nepřítomnost:

kohv piimata káva bez mléka
prillideta mees muž bez brýlí

Komitativ

vyjadřuje doprovod, společníka:

Jüri läheb Mariga kinno. Jüri jde do kina s Mari.
Nad lähevad välismaale lastega. Jedou do zahraničí s dětmi.
Temaga ma ei suhtle. S ním/ní se nebavím.

Komitativem se vyjadřuje také prostředek nebo způsob:

Tulen rongiga. Přijedu vlakem.
Joonistas pliatsiga. Kreslil/a tužkou.

Komitativ může vyjadřovat také způsob nebo stav:

Vaatas meid mõtliku näoga. Podíval/a se na nás zamyšleným pohledem.

Dále lze komitativ použít následovně pro časové určení:

Ta kirjutas essee kahe tunniga. Napsal/a esej za dvě hodiny (během dvou hodin).
Kahe nädalaga võttis ta kümme kilo alla. Za dva týdny zhubl/a deset kilo.

Používá se také se slovesy *kattuma* „pokrýt se, být pokrytý“ (*taevas kattus pilvedega* „nebe se pokrylo mraky“), *piirduma* „omezovat se (na)“ (*ta piirdus paari näitega* „omezil se na několik příkladů“), *sarnanema* „podobat se“ (*tütar sarnaneb emaga* „dcera se podobá matce“), *tegelema* „zabývat se (čím)“ (*ta tegeleb spordiga* „věnuje se sportu“), *hakkama saama* „vyrovnat se, zvládnout“ (*sellega ma ei saa hakkama* „to nezvládnou“).

Čtyři posledně uvedené pády (terminativ, essiv, abessiv a komitativ) se od ostatních pádů liší v tom, že ve jmenné frázi přibírá pádovou koncovku pouze poslední, řídicí člen fráze, předchozí přívlaskty jsou ve tvaru genitivu (genitivního kmene) sg. nebo v pl.:

tulen järgmise rongiga přijedu příštím vlakem
raamat ilusate värviliste piltidega kniha s krásnými barevnými obrázky
ilma suuremate kahtlusteta bez větších pochybností
nii bussi kui rongiga jak autobusem, tak i vlakem

S ostatními pády atribut kongruuje v čísle i pádě, např. *kõikides väiksemates linnades* „ve všech menších městech“, *erinevateks eesmärkideks* „k různým cílům“.

S terminativem, abessivem a komitativem lze také užít prepozice (*kuni* „až do“, *ilma* „bez“, *koos* „s“), které mají stejný význam jako pády samotné:

kuni Tallinnani až do Tallinnu

ilma mütsita bez čepice

koos sõpradega spolu s přáteli

Skloňovací vzory

Skloňovací vzory jsou zde odlišeny v prvé řadě s ohledem na volbu pádových koncovek. Jako pravidelné vzory jsou označeny ty početné, které obvykle bývají také méně komplikované. Za nepravidelné jsou zde považovány vzory, podle kterých se skloňuje omezená skupina slov a které jsou většinou také složitější. Hranice mezi pravidelnými a nepravidelnými vzory ale není ostrá. I podle pravidelných vzorů se mohou skloňovat slova, která mají neproduktivní změny kmene, pravidelnost a nepravidelnost nelze jednoznačně oddělit.

Tabulky u jednotlivých vzorů uvádějí kritické pádové tvary, ostatní pádové tvary už lze od těchto odvodit. V textech pod tabulkami jsou okomentovány specifické kmenové změny a tvoření obtížných pádů illativu sg. a partitivu pl.

Pravidelné vzory

Vzor tund

(slova o jedné dlouhé slabice a končící na konsonant)

NOM	'tund	
GEN	tunni	'tundide
PART	'tundi	'tunde / 'tundisid
ILL	'tundi / tunnise	

Slova skloňovaná podle tohoto vzoru podléhají střídání stupňů. Nominativ a partitiv jsou silné, genitiv slabý. K tvaru nominativu se přidává kmenový vokál, kterým může být *i*, *u*, *a*, *e* (srov. 'paks : paksu : paksu, 'päev : päeva : 'päeva, 'järv : järve : 'järve), slova

cizího původu, zejména ta později přejatá, mívají **i** (srov. např. *'link : lingi : 'linki, 'spämm : spämmi : 'spämmi*).

Illativ se tvarem shoduje s partitivem. Lze tvořit i illativ s koncovkou *-sse*. V partitivu plurálu se mění koncový vokál kmene, někdy je možné tvořit i partitiv plurálu s koncovkou *-sid* (u některých slov se však tato varianta užívá málo nebo vůbec).

Stejně se skloňují slova o více slabikách s přízvukem na konci (např. *šoko 'laad : šokolaadi : šoko 'laadi*) a slova s příponou *-kond* (např. *perekond : perekonna : perekonda*).

Střídání stupňů může být prosodické (např. *'kool : kooli : 'kooli, 'kass : kassi : 'kassi*), dále může jít o střídání délky konsonantů a prosodie slabiky (*'riik : riigi : 'riiki, 'poiss : poisi : 'poissi*) nebo o nepravidelné střídání kvalitativní (např. *kuld : kulla : kulda, leib : leiva : leiba*). Méně obvyklé proměny kmene a způsob zápisu mají slova *aeg : aja : aega, aed : aia : aeda, poeg : poja : poega*. Složitější kvalitativní změny kmene mají např. *pood : poe : poodi, mood : moe : moodi, praad : prae : praadi, jõud : jõu : jõudu*.

Ke vzoru *tund* lze zařadit i několik jmen, která jsou výjimečná tím, že končí na diftong, např. *'lai : laia : 'laia, 'sai : saia : 'saia, 'õu : õue : 'õue*.

Pozor na plurálové tvary některých slov:

poiss (GEN *poisi*, PART *poissi*), GEN pl. *poiste* (odtud pak další tvary *poistega, ...*)

koer (*koera, 'koera*), GEN pl. *koerte* (*koertega, ...*)

nael (*naela, 'naela*), GEN pl. *naelte* (*naeltel, ...*)

hein (*heina, 'heina*), GEN pl. *heinte* (*heintest, ...*)

õun (*õuna, 'õuna*), GEN pl. *õunte* (*õuntes, ...*)

Je možné tvořit i tvary pravidelně podle výše uvedeného vzoru **tund**, např. *'poissidega, 'koeradega, ...*, ale ty se používají spíše zřídka.

Vzor isa

(slova o dvou krátkých slabikách)

NOM	isa	
GEN	isa	isade
PART	isa	isasid
ILL	isasse	

Nominativ, genitiv a partitiv jsou homonymní.

Některá slova mohou mít i krátký illativ (tvořený s pomocí geminace kmenového konsonantu), např. *abi : appi, elu : ellu,aju : ajju, ida : itta*, krátký illativ však není možný u velké části jmen tohoto typu.

Partitiv pl. může být u některých slov i krátký (tvořený výměnou vokálu), např. *sõna : sõnasid ~ sõnu, vana : vanasid ~ vanu, maja : majasid ~ maju, huvi : huvisid ~ huve*, obvykle (pravidelně) se ale tvoří s koncovkou *-sid*.

Vzor seminar

(víceslabičná slova, jejichž genitiv končí na dvě krátké slabiky)

NOM	seminar	
GEN	seminari	seminaride
PART	seminari	seminare
ILL	seminari / seminarisse	

Takto se skládají víceslabičná slova cizího původu, pokud jsou jejich koncové slabiky krátké, např. *apelsin, mikrofon, fenomen, elektron, narkootikum*, a slova s příponou *-tar*, např. *kuningatar, sõbratar, tšehhtar*.

Genitiv sg. a partitiv sg. jsou homonymní. Illativ sg. může být s nimi shodný nebo může přibrat koncovku *-sse*.

Vzor pere a tubli

NOM	pere		NYYOM	tubli	
GEN	pere	perede	GEN	tubli	tublide
PART	peret	peresid	PART	tubliti	tublisid
ILL	peresse		ILL	tublisse	

Ke vzoru **pere** patří slova o dvou krátkých slabikách zakončená na *-e* (např. *vale, kõne, kere*) a slova s příponou *-nna* (např. *sõbranna*). Illativ sg. může být u vzoru *pere* i krátký, např. *perre*.

Ke vzoru **tubli** patří dvouslabičná slova bez kmenové alternace, jejichž přízvučná slabika není důrazná, dále např. *preili, proua, juuli*.

Vzor luu

(slova o jedné slabice končící na dlouhý vokál nebo diftong, počítáno od přízvuku)

NOM	luu	
GEN	luu	luude
PART	luud	luid / luusid
ILL	luusse	

V partitivu sg. je koncovka *-d*. Illativ se tvoří koncovkou *-sse*, některá slova mají kromě něj ještě speciální tvar illativu – *maa* : *maha*, *suu* : *suhu*, *pea* : *pähe*. Jednoslabičných slov této skupiny je jen několik. Stejně se skloňují také slova cizího původu s přízvukem na konci, např. *idee*, *essee*, *kakao*.

Některá slova mají jen jednu ze dvou zmíněných variant partitivu pl. Variantu *-id* mohou mít jednoslabičná slova končící na *-aa*, *-oo*, *-uu*, *-öö* (*maa* : *maid*, *luu* : *luid*, ...) a slova cizího původu končící na *-ee* (*idee* : *ideid*, *essee* : *esseid*). Jen variantu *-sid* mají ostatní, např. *või* : *võisid*, *kakao* : *kakaosid*.

Slova *hea* a *pea* mají specifický tvar partitivu pl.: *hääid*, *pääid*.

Vzor pilet

NOM	pilet	
GEN	pileti	piletite
PART	piletit	pileteid
ILL	piletisse	

K nominativu se přidává kmenový vokál, kterým může být **i**, **u**, **a** (srov. *väljak* : *väljaku* : *väljakut*, *tänav* : *tänava* : *tänavat*), slova končící v nominativu na *-k* mívají **u**, slova končící na *-v* mívají **a**.

Slova s kmenovým vokálem **i** mají v partitivu pl. zakončení *-eid*. V ostatních případech se použije koncovka *-id* obvyklým způsobem.

Stejně se chovají dvouslabičná slova končící na vokál, ale jen pokud má jejich první slabika důraznou intonaci, např. *aasta*, *haige* (srov. se skloňováním *tubli* nebo *pere* výše).

Dále se takto skloňují slova s derivační příponou *-tu* (*ohutu* ‚neškodný‘, *värvitu* ‚bezbarvý‘, *tundmatu* ‚neznámý‘), s příponou *-v* (*tugev*, *terav*, *põnev*), s příponou *-kas* (*poolakas*, *liblikas*), s příponou *-ur* (*sõdur*, *juuksur*). Také sem patří slova s příponou *-ne*, pokud je před ní konsonant (např. *eilne*, *raudne*), která v kmeni mění *-ne* na *-se-*.

NOM	'aasta	
GEN	'aasta	'aastate
PART	'aastat	'aastaid
ILL	'aastasse	

NOM	ohutu	
GEN	ohutu	ohutute
PART	ohutut	ohutuid
ILL	ohutusse	

NOM	tugev	
GEN	tugeva	tugevate
PART	tugevat	tugevaid
ILL	tugevasse	

NOM	liblikas	
GEN	liblika	liblikate
PART	liblikat	liblikaid
ILL	liblikasse	

NOM	juuksur	
GEN	juuksuri	juuksurite
PART	juuksurit	juuksureid
ILL	juuksurisse	

NOM	eilne	
GEN	eilse	eilsete
PART	eilset	eilseid
ILL	eilsesse	

Patří sem i slova s příponou *-ik*, pokud přípona není pod přízvukem (o slovech s touto příponou i dále):

NOM	õpik	
GEN	õpiku	õpikute
PART	õpikut	õpikuid
ILL	õpikusse	

Některá adjektiva mají kmenové rozšíření *-da*. Jde o adjektiva, která končí na *-e* a mají první slabiku krátkou, dále např. *hele*, *tume*, *kole*.

NOM	pime	
GEN	pimed a	pimed a te
PART	pimed a t	pimed a id
ILL	pimed a sse	

U slov končících na *-r*, *-l*, *-s*, *-n*, *-v* se často vypouští předchozí vokál:

NOM	number		NOM	mantel		NOM	tähtis	
GEN	numbri	numbrite	GEN	mantli	mantlite	GEN	tähtsa	tähtsate
PART	numbrit	numbreid	PART	mantlit	mantleid	PART	tähtsat	tähtsaid
ILL	numbrisse		ILL	mantlisse		ILL	tähtsasse	

Dále vypouští vokál např. slova *kohver*, *korsten*, *kuulus*, *hirmus*, *rõõmus* a přítomná participia *jooksev*, *laulev*, *maitsev* aj.

Vzor *sinine* a *inimene*

NOM	sinine		NOM	inimene	
GEN	sinise	siniste	GEN	inimese	inimeste
PART	sinist	siniseid	PART	inimest	inimesi
ILL	sinisesse		ILL	inimesesse	

Tímto způsobem se skloňují slova zakončená v nominativu na *-ne* (vyjma těch, u nichž je před *-ne* konsonant, srov. skloňování adjektiva *raudne* výše). V partitivu plurálu se přiklání k tvaru na *-seid* nebo tvaru na *-si*, některá slova mohou mezi těmito možnostmi kolísat.

Vzor *sinine* je rozšířenější, přiklání se k němu kratší slova, dvou- až tříslabičná (počítáno i od vedlejšího přízvuku), např. *vaene* : *vaeseid*, *kollane* : *kollaseid*, *vastastikune* : *vastastikuseid*, *šokolaadine* : *šokolaadiseid*. Výjimečná jsou dvouslabičná slova *teine* : *teisi* a *naine* : *naisi*.

Ke vzoru *inimene* se přiklání slova s derivačními příponami *-lane*, *-line*, *-mine*, *-kene*, např. *norrallane* : *norralsi*, *oluline* : *olulisi*, *õppimine* : *õppimisi*, *lapsekene* : *lapsekesi*.

Některá slova mohou mít oba tvary, např. *eestlane* : *eestlaseid* ~ *eestlasi*.

Vzor küpsis a saladus

NOM	küpsis		NOM	saladus	
GEN	küpsise	küpsiste	GEN	saladuse	saladuste
PART	küpsist	küpsiseid	PART	saladust	saladusi
ILL	küpsisesse		ILL	saladusse	

Podobně jako slova zakončená *-ne* se chovají i slova zakončená na *-s*. Partitiv plurálu končící na *-seid* je typický pro slova kratší (neodvozená) slova, partitiv plurálu končící na *-si* pro slova delší. Slova odvozená derivačnými příponami *-us*, *-is*, *-likkus*, *-matus* mívají v partitivu *-si*, např. *luuletus* : *luuletusi*, *tagatis* : *tagatisi*. U některých slov jsou možné oba tvary, např. *kursus* : *kursusi* ~ *kursuseid*.

U těchto vzorů se v illativu sg. může vypouštět slabika *-se-*, např. *realiseerimisesse* i *realiseerimisse*, *kinnisesse* i *kinnisse*.

Vzor õnnelik

NOM	õnnelik	
GEN	õnneliku	õnnelike/ õnnelikkude
PART	õnnelikku	õnnelikke
ILL	õnnelikku / õnnelikusse	

Tímto způsobem se skloňují slova, která mají příponu *-ik*, *-lik*, *-stik*, *-mik*, *-nik*, *-dik*, *-ndik*, *-rik*, *-vik* pod vedlejším přízvukem. Dochází ke kmenovým alternacím (nominativ a partitiv jsou silné, genitiv slabý). Plurálové tvary lze tvořit z delší i kratší varianty genitivu pl., např. *õnnelikel* ~ *õnnelikkudel*, *õnnelikega* ~ *õnnelikkudega*, obvyklejší je kratší varianta.

Není-li přípona přízvučná, slovo se skloňuje bez kmenové změny jako jiná víceslabičná slova, srov. výše *õpik* : *õpiku* : *õpikut* : *õpikute* : *õpikuid*. Přípona bývá přízvučná u víceslabičných slov (v genitivu čtyři a více slabik). U slov, která mají v genitivu tři slabiky, záleží na tom, zda je první slabika pod hlavním přízvukem důrazná, nebo není, proto např. *'ohtlik* : *ohtliku* : *'ohtlikku*, ale *lapsik* : *lapsiku* : *lapsikut*. Kolísání se u těchto slov objevuje, ale z hlediska normy jde v případě některých slov o chybu (přidání *-t* v partitivu

tam, kde by měla být kmenová změna). Dvojí tvary jsou povolené např. u slov *ümbrik* nebo *politseinik*.

Nepravidelné vzory

Vzor suur

NOM	suur	
GEN	suure	suurte
PART	suurt	suuri
ILL	suuresse / suurde	

Takto se skloňuje uzavřená skupina slov, která mají kmenový vokál *-e* (např. *keel, meel, noor, pool, seen, saar*). Illativ je možné tvořit i specifickým způsobem, koncovkou *-de*: *suur : suurde, keel : keelde*.

Partitiv pl. je vždy jen krátký (tvořený výměnou *e > i*).

Vzor uus

NOM	uus	
GEN	uue	uute
PART	uut	uusi
ILL	uuesse / uude	

Způsob skloňování je stejný jako u vzoru **suur**, navíc mají tato slova specifickou kmenovou změnu (srov. skloňování slova *uus*).

Analogicky ke skloňování slova *uus* se skloňují číslovky *viis : viie, kuus : kuue* nebo adjektivum *täis : täie*. Podobně, ale s obměnou *s : n* v kmeni např. *küüs (nehet) : küüne : küünt : küunte : küüsi, lääs (západ) : lääne : läänt*.

Vzor käsi

NOM	käsi	
GEN	käe	käte
PART	kätt	käsi
ILL	käesse / kätte	

Podobně se chová i několik dvouslabičných slov zakončených na *-si*, kromě *käsi* např. *mesi : mee : mett, tōsi : tōe : tōtt, süsi : sōe : sütt, vesi : vee : vett*.

Krátký illativ těchto slov má geminátu: *kätte, vette*.

Vzor nali a sõber

NOM	nali	
GEN	nalja	'naljade
PART	'nalja	'nalju / 'naljasid
ILL	'nalja / naljasse	

NOM	sõber	
GEN	sõbra	'sõprade
PART	'sõpra	'sõpru / sõprasad
ILL	'sõpra / sõbrasse	

Tvary jsou obdobné vzoru **tund**, jen kmenové změny jsou specifitější.

Dále např. *kiri : kirja, tühi : tühja, kuri : kurja, kuhi : kuhja, soe : sooja, ahi : ahju* nebo *põder : põdra : põtra, puder : pudru : putru*.

Podle dalších čtyřech vzorů (*nimi, meri rida, habe*) se skloňují slova o dvou krátkých slabikách, mají kmenové změny nebo jiné odlišnosti vzhledem k pravidelnému vzoru **isa**:

Vzor nimi

NOM	nimi	
GEN	nime	nimede
PART	nime	nimesid
ILL	nimesse	

Omezená skupina slov, u nichž při skloňování dochází ke změně kmenového vokálu *i* : *e*, dále např. *suvi*, *tüvi*.

Vzor meri

NOM	meri	
GEN	mere	merede
PART	merd	meresid
ILL	meresse	

Opět se jedná o omezenou skupinu slov. Oproti předchozí skupině je specifický partitiv sg., který má koncovku *-d*, a předchozí vokál *-e-* je vypuštěn. Dále sem patří *mõni* : *mõne* : *mõnd*, *veri* : *vere* : *verd*, *tuli* : *tule* : *tuld*, *uni* : *une* : *und*, *lumi* : *lume* : *lund*.

Některá slova mohou mít i krátký illativ, tvořený geminací: *tulle*, *merre*, *lumme*.

Slovo *mõni* má dva paralelní tvary partitivu sg. *mõnd* ~ *mõnda* a illativu sg. *mõnesse* ~ *mõnda*.

Vzor rida

NOM	rida	
GEN	rea	ridade
PART	rida	ridasid
ILL	reasse / ritta	

Některá dvouslabičná slova se dvěma krátkými slabikami mohou mít nepravidelné (neproduktivní) kmenové změny (viz *Kvalitativní střídání stupňů*). Při vypadnutí kme-

nového konsonantu se snižují okolní vokály, pokud to jsou to vokály vysoké (u > o, ü > ö, i > e) Dále sem patří např. slova *õde : õe : õde*, *tuba : toa : tuba*, *lugu : loo : lugu*, *sada : saja : sada*, *sõda : sõja : sõda*, také *mägi : mäe : mäge*, *jõgi : jõe : jõge* (i se mění na e jako u dvou předchozích vzorů). Tyto změny jsou neproduktivní, existují slova, u kterých k nim nedochází (např. *ida : ida : ida* podle vzoru *isa*), a slova, která od nich ustupují (slovo *pidu* se skloňuje dvěma možnými způsoby: *pidu : peo : pidu* nebo *pidu : pidu : pidu*).

Illativ může být krátký (tvořený geminací) i dlouhý: *jõkke ~ jõe*, *sõtta : sõjasse*.

Vzor habe

NOM	habe	
GEN	habeme	habemete
PART	habet	habemeid
ILL	habemesse	

Jde o omezenou skupinu substantiv. Kmenové rozšíření *-me-* se neobjevuje v partitivu sg. Patří sem např. slova *ase : aseme*, *ese : eseme*, *side : sideme*, *vare : vareme* a částečně i *süda* s výjimečným skloňováním *süda : südame : südant : südamesse : südamete : südameid*.

(Následující vzory mohou mít netypické střídání stupňů – genitiv je v silném stupni, nominativ a partitiv ve slabém stupni.)

Vzor hammas

NOM	hammas	
GEN	hamba	hammaste
PART	hammast	hambaid
ILL	hambasse	

Dále např. *kallas : kalda : kallast*, *lammas : lamba : lammast*, *koobas : 'koopa : koobast*, *ratas : 'ratta : ratast*, *varas : varga : varast*.

Vzor tütar

NOM	tütar	
GEN	'tütre	tütarde
PART	tütart	tütreid
ILL	'tütresse	

Omezená skupina slov, která mají v nominativu na konci *-l*, *-n*, *-r*. Předchozí vokál se vypouští. Partitiv je založen na stejném kmeni jako nominativ (podobně jako u vzorů *hammas* a *habe*). Dále např. *aken* : *akna* : *akent*, *küünal* : *'küünla* : *küünalt*. Slova mají kmenovou změnu (podobně jako u vzoru *hammas*), srov. *kannel* : *kandle* : *kannelt*.

Vzor mõte

NOM	mõte	
GEN	'mõtte	mõtete
PART	mõtet	'mõtteid
ILL	'mõttesse	

Dále např. *komme* : *kombe* : *kommet*, *saade* : *'saate* : *saadet*, *tõlge* : *'tõlke* : *tõlget*, *riie* : *riide* : *riiet*. Proměna kmene je obdobná jako u vzorů *hammas* a *tütar*.

Střídání stupňů může být pouze prosodické (*mõte* : *mõtte* : *mõtet*, *ratas* : *ratta* : *ratast*), může jít o současné střídání prosodické a střídání délky kmenového konsonantu (*saade* : *saate* : *saadet*, *liige* : *liikme* : *liiget*, *koobas* : *koopa* : *koobast*) nebo střídání kvalitativní (*kallas* : *kalda* : *kallast*, *komme* : *kombe* : *kommet*, *kannel* : *kandle* : *kannelt*).

Vzor liige

NOM	liige	
GEN	liikme	liikmete
PART	liiget	liikmeid
ILL	liikmesse	

Patří sem některá slova, která se chovají podobně jako předchozí typu *mõte* a zároveň mají kmenové rozšíření podobně jako vzor *habe : habeme*. Dále např. *aste : astme : astet, iste : istme : istet, mitu : mitme : mitut, võti : võtme : võtit* (tato slova nemají střídaní stupňů).

Tvary illativu

Illativ lze tvořit

- 1) přidáním koncovky *-sse* (ke genitivnímu kmeni)
- 2) tzv. krátký, který spočívá v kmenové změně

Illativ s koncovkou *-sse* lze teoreticky vytvořit od kteréhokoli jména, krátký jen od některých. Jména, která mohou utvořit krátký tvar illativu, ho užívají spíše než illativ na *-sse*, který u nich může znít uměle. Někdy je možné tvořit a používat oba tvary, až na výjimky pak mívají oba tvary stejný význam a lze je užít ve stejném kontextu.

Tvoření krátkého illativu

- 1) ILL sg. je homonymní s PART sg.

Jedná se o slova, která mají střídání stupňů, kdy nominativ je silný a genitiv slabý. Illativ je pak stejně jako partitiv v silném stupni:

NOM sg.	GEN sg.	PART sg.	ILL sg.
'tund	tunni	'tundi	'tundi
'kauss	kausi	'kaussi	'kaussi
'linn	linna	'linna	'linna
ro 'maan	romaani	ro'maani	ro'maani
õnne 'lik	õnneliku	õnne'likku	õnne'likku
nali	nalja	'nalja	'nalja

- 2) Geminací (zdvojením) kmenového konsonantu (u slov o dvou krátkých slabikách):

NOM sg.	GEN sg.	PART sg.	ILL sg.
küla	küla	küla	'külla
sõda	sõja	sõda	'sõtta
tuba	toa	tuba	'tuppa
tuli	tule	tuld	'tulle
jõgi	jõe	jõge	'jõkke

3) Koncovkou *-de*, která se připojí namísto partitivní koncovky *-t*:

NOM sg.	GEN sg.	PART sg.	ILL sg.
keel	keele	keelt	'keelde
suur	suure	suurt	'suurde
meel	meele	meelt	'meelde
äär	ääre	äärt	'äärde
joon	joone	joont	'joonde
juur	juure	juurt	'juurde
uus	uue	uut	'uude
õis	õie	õit	'õide
kõis	kõie	kõit	'kõide
lääs	lääne	läänt	'läände
täis	täie	täit	'täide

Takový způsob tvoření je omezen jen na tuto skupinu slov.

Ve všech třech skupinách je pak v illativu důrazná slabičná intonace.

4) Atypicky u některých jednoslabičných slov končících na dlouhý vokál nebo diftong:

NOM sg.	GEN sg.
maa	maha
suu	suhu
soo	sohu
öö	öhe
pea	pähe

5) Od slov *käsi* a *vesi* lze tvořit krátké illativy 'kätte a 'vette.

Illativ u místních jmen

Některá místní jména mají specifické tvary illativu a užití krátkého/dlouhého illativu u nich bývá dáno zvyklostmi u konkrétního jména (nelze stanovit obecnější pravidla, podobně jako pro užití vnitřních nebo vnějších lokálních pádů s místními jmény). U jmen cizího původu (která mají z hlediska estonštiny cizí strukturu) a u jmen vzdálenějších míst, o nichž se mluví méně často, se přidává koncovka *-sse* (např. *Prahasse*, *Brnosse*, *Varssavisse*, *Veneetsiasse*, *Kairosse*, *Mehhikosse*, *Jaapanisse*, ...). Krátký illativ se častěji vyskytuje u estonských místních jmen nebo geograficky bližších míst.

Krátké illativy od názvů států:

NOM	ILL
Leedu	'Leetu
Poola	'Poola
Rootsi	'Rootsi
Soome	'Soome
Taani	'Taani
Iisrael	Iis'raeli

Krátké illativy od názvů měst např.:

NOM	ILL
Pärnu	'Pärnu
Narva	'Narva
Tartu	'Tartu
Valga	'Valka
Tallinn	Tal'linna
Haapsalu	Haap'sallu
Rakvere	Rak'verre
Võru	'Võrru
Kuressaare	Kures'saarde
Riia	'Riiga
Berliin	Ber'liini
Viin	'Viini
Pariis	Pa'riisi
New York	New'Yorki
Washington	Washing'toni
Budapest	Buda'pesti

Tři způsoby tvoření partitivu plurálu

Partitiv pl. je vždy v **silném stupni**.

1. Krátký tvar tvořený změnou koncového vokálu

Partitiv pl. se od tvarů partitivu sg. odliší změnou koncového (kmenového) vokálu.

a) i ↔ e

	sg.	pl.
(NOM)	('tund)	
PART	'tundi	'tunde

('kass) 'kassi (PART sg.) : 'kasse (PART pl.)

('rong) 'rongi (PART sg.) : 'ronge (PART pl.)

('arst) 'arsti (PART sg.) : 'arste (PART pl.)

b) u ↔ e

	sg.	pl.
(NOM)	('laul)	
PART	'laulu	'laule

('paks) 'paksu (PART sg.) : 'pakse (PART pl.)

(õnne'lik) õnne'likku (PART sg.) : õnne'likke (PART pl.)

c) e ↔ i

	sg.	pl.
(NOM)	(järv)	
PART	järve	järvi

U některých deklinačních typů není kmenový vokál patrný z tvaru partitivu sg. (např. *suur* : *suure* : *suurt*, *lapsi* : *lapse* : *last*, *mees* : *mehe* : *meest*). Vyjdeme tedy z tvaru genitivu sg., který kmenový vokál obsahuje. Partitiv pl. je pak *suuri*, *lapsi*, *mehi*. (POZOR: genitiv sg. bývá ve slabém stupni, srov. *lapse*, *suure*, zatímco partitiv pl. v silném *lapsi*, *suuri*).

Podobně:

(*inimene*) : *inimese* (GEN sg.) : (*inimest*, PART sg.) : *inimesi* (PART pl.)

(*harjutus*) : *harjutuse* (GEN sg.) : (*harjutust*, PART sg.) : *harjutusi* (PART pl.)

Pozor také na slova se složitějšími kmenovými změnami: (*uus*) : *uue* (GEN sg.) :

(*uut*) : *uusi* (PART pl.), (*käsi*) : *käe* (GEN sg.) : (*kätt*) : *käsi* (PART pl.).

d)	a ↔ i		a ↔ u		a ↔ e	
	sg.	pl.	sg.	pl.	sg.	pl.
(NOM)	(koer)		(õun)		(muna)	
PART	koera	koeri	õuna	õunu	muna	mune

Kmenový vokál *a* se může střídát s *i* nebo *u*, výjimečně *i* s *e*. Pro výběr vokálu existuje pravidlo, podle kterého se řídíme vokály první slabiky:

PART sg.		PART pl.	PART sg.	PART pl.	výjimky
vokál(y) první slabiky	vokál druhé slabiky	výměna za vokál			
a	a	u	jalga	jalgu	pikka : pikki silma : silmi kinga : kingi muna : mune tuba : tube
õ			õuna	õunu	
i			linna	linnu	
ei			heina	heinu	
o		i	looma	loomi	
e			metsa	metsi	
u			kuiva	kuivi	
ä			pärna	pärni	
ü			külma	külmi	

2. Zakončení tvaru partitivu pl. na **-id**

a) slova, která končí na dlouhý vokál (v přízvučné slabice) a v partitivu sg. mají koncovku **-d**

*maa*_{NOM SG} : *maa*_{GEN SG} : *maad*_{PART SG} : *maid*_{PART PL}

suu : *suid*

öö : *öid*

töö : töid

idee : ideid

(Zakončení *-id* nelze použít u slov zakončených na dlouhé *-ii*, *-uu* nebo diftongy, proto *koi : koisid*, *rüü : rüüsid*, *krae : kraesid*.)

b) slova, která mají v genitivu tři a více slabik a v partitivu sg. koncovku *-t*

*tänav*_{NOM SG} : *tänav*_{GEN SG} : *tänavat*_{PART SG} : *tänavaid*_{PART PL}

väljak : väljaku : väljakuid

tume : tumeda : tumedaid

pilet : pileti : pileteid

(Pozor u slov s kmenovým vokálem *i*, kde by se mělo spojit *i + id*, je změna vokálu *i > e* a vznikne tak zakončení *-eid*.)

slova končící na *-r*, *-l*, *-s*, která vypouštějí předchozí vokál

number : numbri : numbrit : numbreid

mantel : mantli : mantlit : mantleid

tähtis : tähtsa : tähtsat : tähtsaid

slova, která mají v genitivu dvě slabiky a první dlouhá slabika je důrazná

'aasta : aastaid

některá odvozená slova zakončená na *-s* nebo *-ne*

küpsis : küpsise : küpsist : küpsiseid

sinine : sinise : sinist : siniseid

slova s příponou *-kas*

liblikas : liblika : liblikat : liblikaid

putukas : putuka : putukat : putukaid

slova s příponou *-ne*, jíž předchází konsonant

raudne : raudse : raudset : raudseid

slova zakončená na *-e* nebo *-s* s opačným kmenovým střídáním

mõte : mõtte : mõtet : mõtteid (PART pl. je vždy v silném stupni)

hammas : hamba : hammast : hambaid

3. Koncovka partitivu pl. **-sid**

- a) slova o dvou krátkých slabikách

*ema*_{NOM SG} : *ema*_{GEN SG} : *ema*_{PART SG} : *emasid*_{PART PL}

kõne : *kõne* : *kõnesid*

nimi : *nime* : *nimesid*

rida : *rea* : *ridasid* (PART pl. je vždy v silném stupni)

- b) slova s dlouhou první slabikou, která ale není důrazná

tubli : *tubli* : *tublisid*

- c) také jako paralelní varianta k možnosti 1 nebo 2a)

tund : *tundi* : *tunde* ~ *tundisid*

sõber : *sõbra* : *sõpra* : *sõpru* ~ *sõprasid*

luu : *luu* : *luud* : *luid* ~ *luusid*

Varianta s koncovkou *-sid* je u slov, u kterých se připouští více možností, obvykle méně užívaná nebo někdy jen teoretická. Spíše se užije u slov cizího původu, která mají z hlediska estonštiny nezvyklou strukturu nebo působí nově a u nichž by tvar vytvořený podle možnosti 1 nebo 2 bylo těžké identifikovat, proto např. *intervjuu* : *intervjuusid*, *revüü* : *revüüsid* (ale od častěji užívaného *idee* : *ideid*). Užití koncovky *-sid* může kromě cizosti slova nahrávat také malá frekvence užívání (i u slov domácího původu), změna koncového vokálu by mohla způsobit, že by bylo obtížné tvar identifikovat s výchozím tvarem.

Z variant způsobu tvoření 2 a 3 má přednost varianta 2. Protože ale vytváří diftong (*ai*, *ei*, *ui*) v jiné než první slabice, nelze ji z fonotaktických důvodů vždy použít. Pak nezbyvá než připojit koncovku *-sid*. Diftong se v neprvní slabice nemůže vyskytovat, pokud je první přízvukná slabika slova krátká nebo pokud je slovo dvouslabičné a první dlouhá slabika je nedůrazná (tvary jako **kõneid*, **isaid*, **tubeid* estonská fonotaktická pravidla neumožňují).

Způsoby tvoření plurálu lze tedy shrnout:

- 1) kmenová změna (vokálu)

Typicky u slov, která k rozlišení genitivu sg. a partitivu sg. používají změnu kmene (konsonantů a/nebo prosodie slabiky).

Protože produktivní způsob skloňování je ten s kmenovým vokálem *-i*, často se setkáme s dvojicí partitivů (sg. a pl.): *tundi – tunde, siili – siile, šokolaadi – šokolaade, aspekti – aspekte, ...*

2) zakončení *-id*

Typicky u slov, která partitiv sg. signalizují koncovkou (*-t, -d*).

3) koncovka *-sid*

Pokud nelze užít varianty 2 z fonotaktických důvodů (*kõnesid, tublisid*).

U neadaptovaných cizích slov a jmen.

U slov, která mají homonymní tvar NOM sg. = GEN sg. = PART sg. (*isa, ema, vaba*), tzn. jejich možnosti ohýbat se jsou omezené (podobně jako u cizích slov).

Skloňování zájmen

Osobní zájmena

	já	ty	on/ona	my	vy	oni
NOM	mina / ma	sina / sa	tema / ta	meie / me	teie / te	nemad / nad
GEN	minu / mu	sinu / su	tema / ta	meie / me	teie / te	nende
PART	mind	sind	teda	meid	teid	neid
ALL	minule / mulle	sinule / sulle	temale / talle	meile	teile	nendele / neile
ADESS	minul / mul	sinul / sul	temal / tal	meil	teil	nendel / neil
ABLAT	minult / mult	sinult / sult	temalt / talt	meilt	teilt	nendelt / neilt

see „ten“, „to“, „tento“

nominativ	see
genitiv	selle
partitiv	seda
illativ	sellesse / sesse
inessiv	selles / ses
elativ	sellest / sest
allativ	sellele
adessiv	sellel / sel
ablativ	sellelt / selt
translativ	selleks / seks
terminativ	selleni
essiv	sellena
abessiv	selleta
komitativ	sellega

need „ti“, „ty“, „tamti“

need
nende
neid
nendesse / neisse
nendes / neis
nendest / neist
nendele / neile
nendel / neil
nendelt / neilt
nendeks / neiks
nendeni
nendena
nendeta
nendega

mis „co“

nominativ	mis
genitiv	mille
partitiv	mida
allativ	millele
adessiv	millel
ablativ	millelt
translativ	milleks
komitativ	millega

kes „kdo“

kes
kelle
keda
kellele
kellel
kellelt
kelleks
kellega

miski „něco“

miski
millegi
midagi
millelegi
millelgi
milleltki
millekski / mikski
millegagi

keegi „někdo“

keegi
kellegi
kedagi
kellelegi
kellelgi
kelleltki
kellekski
kellegagi

POZN. V hovorové estonštině se vyskytují také tvary *millegiga*, *kellegile*, ...

mõni „některý“, „nějaký“, „jeden“   **ükski** „žádný“, „ani jeden“   **kumb** „který (ze dvou)“

nominativ	mõni
genitiv	mõne
partitiv	mõnd / mõnda
illativ	mõnesse / mõnda
adessiv	mõnel
translativ	mõneks

ükski
ühegi
ühtegi
ühtegi / ühesegi
ühelgi
ühekski

kumb
kumma
kumba
kumba / kummasse
kummal
kummaks

Např.:

Kas tead mõnda hea raamatupoodi? Znáš nějaké dobré knihkupectví?

ainult mõneks päevaks jen na několik dní

Kutsutud on ainult mõned sõbrad. Pozváno je jen pár přátel.

Ükski inimene ei usu mind. Nikdo mi nevěří.

Ta ei käinud ühelgi peol. Nebyl/a ani na jednom večírku.

Kumb on parem, suurem või väiksem? Který je lepší, menší, nebo větší?

Kumba soovite, heledamat või tumedamat? Který si přejete, světlejší, nebo tmavší?

kõik „všechno“, „všichni“

	sg.	pl.
nominativ	kõik	kõik
genitiv	kõige	kõigi / kõikide
partitiv	kõike	kõiki
illativ	kõike / kõigesse	kõikidesse / kõigisse
adessiv	kõigel	kõikidel / kõigil
translativ	kõigeks	kõikideks / kõigiks

mõlemad „oba dva“

sg.	pl.
-----	mõlemad
mõlema	mõlemate
mõlemat	mõlemaid
mõlemasse	mõlemaisse
mõlemal	mõlemail
mõlemaks	mõlemaiks

Např.:

Palje vaja teada kõike. Není třeba vědět všechno.

Kõigil on palju tööd. Všichni mají mnoho práce.

Üks kõigi eest, kõik ühe eest. Jeden za všechny, všichni za jednoho.

Mõlemas sokis on augud. V obou ponožkách je díra.

mõlemal pool teed na obou stranách cesty

See oli mõlemale üllatus. Bylo to pro oba/obě překvapení.

numbridest, tähtedest või mõlemaist koosnev skládající se z čísel, písmen nebo obou

mitu „několik“, „několikery“

	sg.	pl.
nominativ	mitu	mitmed
genitiv	mitme	mitmete
partitiv	mitut	mitmeid
adessiv	mitmel	mitmetel

mingi „nějaký“

	sg.	pl.
mingi	mingi	mingid
mingi	mingi	mingite
mingit	mingit	mingeid
mingil	mingil	mingitel

mitu kuud, aastat několik měsíců, let

See materjal sobib mitmeks otstarbeks. Ten materiál se hodí na vícero účelů.

Seda võib teha mitmel eri kombel. To se dá udělat více různými způsoby.

mingi suur loom nějaké velké zvíře

Mingim *moel peame hakkama saama.* Nějakým způsobem to musíme zvládnout.

Arvutuses on mingi viga. Ve výpočtu je nějaká chyba.

reflexivní zájmeno **ise** „sám“

	sg.	pl.
nominativ	ise	ise
genitiv	enese / enda	eneste / endi
partitiv	ennast / end	endid
illativ	enesesse / endasse	enestesse / endisse
adessiv	enesel / endal	enestel / endil

Ma pesen ennast/end. Umyju se.

See sõltub lastest enestest. To záleží na dětech samých.

Meis endis on viga. Chyba je v nás samých.

Enda *arvates tegi ta õigesti.* Podle sebe konal/a správně.

Pro zájmeno **iseenese, iseenda** „sám (sebe)“ se používají zdvojené tvary s *ise-* připojeným před výše uvedené pádové tvary (nominativ neexistuje):

Reetsid iseenese. Zradil jsi sám sebe. / Zradila jsi sama sebe.

Ta võitles iseendaga. Bojoval sám se sebou. / Bojovala sama se sebou.

Reflexivní zájmeno **oma** „svůj“ se obvykle neskloňuje, je stále ve tvaru genitivu:

Ta elab oma suures korteris teises linnas. Bydlí ve svém velkém bytě v jiném městě.

reciproční zájmena **teineteise**

NOM	-----
GEN	teineteise
PART	teineteist
ILL	teineteisesse

a **üksteise** „jeden druhého“, „navzájem“

NOM	-----
GEN	üksteise
PART	üksteist
ILL	üksteisesse

Zájmeno *teineteise* se používá pro vyjádření vztahu mezi dvěma:

Nad silmitsesid teineteist. Dívali se jeden na druhého.

Me ei saanud teineteisest aru. Nerozuměli jsme si.

Mõlemal on teineteisele palju rääkida. Oba si mají co říct.

Zájmeno *üksteise* se používá pro vyjádření vztahu mezi více lidmi:

Nad said üksteisega hästi läbi. Vycházeli spolu dobře.

Naabrid sageli ei tunnegi üksteist. Sousedí se často ani neznají.

(V hovorové estonštině se popsaný rozdíl mezi *teineteise* a *üksteise* někdy nedodrжуje.)